

World Social Forum- ständig debatt om forumets roll och framtid

bidrag av Samir Amin, Hilary Wainwright och Jai Sen

Det Alternativa Nobelpriset "Right Livelihood Award" delades 2006 av fyra personer. En av dem är Chico Whitaker Ferreira från Brasilien med följande motivering: "som vikt sitt liv åt arbete för social rättvisa vilket stärkt demokratin i Brasilien och hjälpt till att skapa World Social Forum, som visat att 'en annan värld är möjlig'".

World Social Forum startade som ett alternativ till det elitistiska och storbolagsvänliga World Economic Forum som årligen arrangeras i Davos i Schweiz i januari. World Social Forum hålls nästan samtidigt och samlar den spretiga grupp som kallas Globala rättviserörelsen (ibland kallad den globaliseringskritiska rörelsen).

Det första World Social Forum (WSF) hölls i januari 2001 i Porto Alegre i Brasilien och samlade mellan 5.000-20.000 deltagare (olika uppskattningar). Ett andra WSF 2002 på samma plats samlade 50.000 deltagare, ett tredje WSF 2003 också i Porto Alegre samlade närmare 120.000 deltagare. En fråga som diskuterats har vart om forumet ska genomföras på samma plats eller alternera, och 2004 hölls det fjärde WSF i Mumbai i Indien med ca 150.000 deltagare. 2005 samlades man åter i Porto Alegre för det femte WSF. Under 2006 har WSF varit polycentriskt med regionala konferenser i Bamako (Mali), Caracas (Venezuela), Karachi (Pakistan) och Aten (Grekland). Nästa världsomfattande World Social Forum hålls i januari 2007 i Nairobi i Kenya.

World Social Forum kan beskrivas som en jättelik konferens. Där förekommer en mångfald seminarier, diskussioner och föredrag i en mångfald ämnen arrangerade av folkrörelser och gräsrotsorganisationer från olika delar av världen. Men är World Social Forum ett verkligt alternativ till World Economic Forum (WEF)? Vid WEF sker många betydelsefulla uppgörelser och beslut som påverkar många människor i olika delar av världen, WEF är i mångt och mycket normgivande i den etablerade debatten. Inom World Social Forum pågår en ständig debatt om forumet ska utforma gemensamma riktlinjer för att gemensamt påverka eller vara en mötesplats, ett "torg", där de närvarande inspireras och "peppas" för vidare engagemang. Sedan WSF startade har en ständig debatt pågått om forumets roll och hur forumet ska verka.

I detta nummer av Globalt Perspektiv presenteras tre bidrag i denna debatt av tre etablerade debattörer med mycket skilda ståndpunkter om forumets roll och betydelse. Ekonomen Samir Amin från forskarnätverket Forum du Tiers Monde (Senegal) argumenterar utifrån ett klassperspektiv vad som är bra respektive dåligt för forumet och vad han anser krävs för att forumet ska fungera som en verklig påverkande kraft. Författaren och samhällsdebattören Hilary Wainwright vid Transnational Institute (Amsterdam) betonar det deltagardemokratiska perspektivet och ser i första hand WSFs betydelse i form av katalysator för variationen av församlade kollektiv att bygga länkar mellan varandra. Jai Sen, författare och samhällsdebattör (Indien), ser med utgångspunkt från forumet i Indien 2004 faror i sådana demokratiexperiment som att flytta forum till olika platser i världen. Han menar att de länder där WSF genomförs utnyttjar forumet för egen goodwill vilket lätt undergräver WSFs status, och han ifrågasätter det demokratiska argumentet för det polycentriska året 2006.

Några tankar och förslag om World Social Forum

Brev från Samir Amin

Kära vänner,

Inför det fjärde World Social Forum (Porto Alegre, januari 2005) vill jag göra er uppmärksamma på några tankar och förslag för att göra ”alternativ-/antiglobaliseringsrörelsen” till en mer befintlig kraft.

1. ”Rörelsen” har redan vunnit en ”moralisk” seger. ”Världen är inte till salu”, ”En annan värld är möjlig” är inte ihåliga slagord, utan framstår mest som de motståndspårer som vann den folkliga opinionens sympati över världen.

”Rörelsen” i fråga är mångskiftande, och en sådan beskrivning gör den stark, även om det blir svårare att fokusera på de prioriterade strategiska målen. Att vinna betydelsefulla strider i specifika frågor, på nationell, regional och global nivå, är det enda sättet att uppnå oåterkalleliga framsteg i kampen för ”en annan värld”. Det förutsätter ingående metodiska diskussioner för att utse de ovan omnämnda målen och organisera lämpliga åtgärdsaktioner. Att enbart tillföra - helt befogat - krav från systemets offer är varken ett alternativ, som väddar till en politisk konsistens, eller ens en strategi för att göra framsteg. Nu är ”rörelsen” allvarligt hotad då den kommit till en återvändsgränd och en del personer försöker av princip att rättfärdiga denna möjlighet.

Att vara mångskiftande är för det första att ha olika mål och bakom dessa mål, sociala (”klass”) intressen. ”Rörelsen” mobiliserar nu betydelsefulla delar av den utbildade medelklassen – speciellt i länderna i systemets centrum. Deras organisationer är redan fokuserade på ett enskilt mål (kvinnors rättigheter, krav på miljöskydd och ekologisk balans, försvar av ”kulturella” minoriteter och andra förtryckta folk, främja rättigheter etc.). Dessa organisationer kan vara verksamma under en lång (”permanent”) tid eller upprättade inför en särskild bestämd drabbning. Principiellt är de ofta klassöverskridande. Man måste välkomna denna positiva förändring genom inblandning av sociala samhällsskikt som oftast enbart brukat använda sig av sin rösträtt och sina representativa demokratiska möjligheter (lobbyism, närma sig politiska partier och valda företrädare). Försvar av ”individer” (och friheten till individuella initiativ) är den starka moraliska dimension som karaktäriserar många av dessa rörelser och är inte ett ”småborgerligt avsteg” som de ofta betraktades som av en arbetarrörelsetradition, utan är snarare ett framsteg i politisk praktik, till nytta för, på lång sikt, alla dominerade klasser.

Faktum kvarstår att dessa ”nya” rörelser inte utelöst de folkliga klassernas rörelser kamp för sina så kallade ”materiella” intressen. Arbetarklassernas

kamper för arbeten, löner, arbetstrygghet, böndernas kamper för högre priser, tillgången till land och möjligheter att bäst odla den, för landreformer där sådana behövs, kommer att fortsätta att vara huvudmålen i kamper som kan förändra sociala maktrelationer. Därför är fackföreningar och bondeorganisationer nyckelorganisationer i rörelsen. Detta accepteras inte alltid som det borde. Som i ”röran” av rörelser som samlas, är medelklasser alltför ofta i förgrunden. ”Dessa konventionella” organisationer genom vilka dominerade klasser framträder är otvetydigt inte redo att ta sig an nya utmaningar. Förändringar av arbetets organisering och i hanteringen av det ekonomiska livet utifrån den kapitalistiska utvecklingen påverkar formerna för organisering av arbetarnas och böndernas organisationer och kamp, något jag lyft fram i andra sammanhang och det utgör, tillsammans med andra saker, arbetsprogrammet för World Forum for Alternatives (refererar här till Third World Forums hemsida). Men dessa krav rättfärdigar inte det sätt på vilket många rörelser ser ner på så kallade ”traditionella” fackföreningar och bondeorganisationer. Den ”sociala rörelsen” mobiliserar inte enbart ”progressiva” krafter. Där återfinns fullständigt reaktionära, mäktiga rörelser som inte arbetar för att bygga ”en annan värld” (en multipolar bland andra frågor). I USA har, i förhållande till andra organisationer, ”patriotiska sammanslutningar” och ”sektor” många fler – miljoner - anhängare. I Europa, har samhällets och para-religiösa rörelser fördrunkande offensiv lyckats få spridning. I några perifera regioner är fundamentalister, para-religiösa och etniska rörelser i förgrunden. Rörelser möter stora problem att vara gränsöverskridande. Detta blir en överraskning enbart för de som finner lösningen i – tror på – ett ”globalt samhälle” eller på odefinierade ”folkhopar”.

2. Hur kan dessa hinder undanröjas?

Jag ser inga andra vägar här än organiserandet av stora världsomfattande kampanjer om prioriterade strategiska mål.

För diskussionen vill jag föreslå några exempel: (i) kampanj mot USAs (så kallade självförsvars) krig; (ii) kampanj för tillgång till land, erkännandet som är av vital betydelse för tre miljarder bönder i tre kontinenter!; (iii) kampanj för en reglerad organisering av industriutflyttningar; (iv) kampanj för avskrivning av tredje världens externa skulder. Andra förslag är välkomna. Ingen av dessa kampanjer kommer att binda ”alla”; deras tyngdpunkt kommer att variera från den ena till den andra, men de måste tas upp inte enbart av de mest direkt berörda länderna utan också av andra, vilket kommer att möjliggöra konkret främja uttryck av en ny folkens internationalism.

Det största hotet mot ”rörelsen” är, enligt min åsikt, risken att uppriktigt tro att ”världen kan förändras utan att erövra makten”. Det är dock sant att starka sociala rörelser vid några tillfällen i historien lyckats ”förändra samhället”. Om detta är 1968 det märkbaraste sentida exemplet. 1968 förändrade många saker (i väst) och på ett positivt sätt, utvecklandet av

feministiska krav, framväxten av individuellt demokratiskt ansvar är några exempel som kan tillskrivas. Men kapitalismen har visat sin förmåga att fånga upp denna utveckling utan att dess grundmetoder som exploatering och underkuvande ifrågasatts. Idag försöker en del litteratur ge en uppenbar ”vetenskaplig” legitimitet till denna kallelse att inte påverka någonting då förmodligen allt utförs ”naturligt” av sig själv.

Som en kontrapunkt har debatten om de krav som den sociala rörelsen utvecklat destinerats att bli den politiska kraften för förändring i maktens sociala relationer och, därigenom i maktsystemen, blivit central. Otvivelaktigt innebär det att utforma ”ett annat sätt att agera politiskt”. Men som omnämnts är förslaget alltför oklart.

Nuförtiden konfronteras sociala forum med ett avgörande val. De kan bli platsen för ett tålmodigt upprättande av fronter som är möjliga att främja i förening med mångfalden av alla progressiva krafter över världen. I detta hänseende föreslår jag härmed bestämmandet av gemensamma plattformar artikulerade om det dubbla avvisandet av både nyliberalism och militariserad globalisering under USAs kontroll. Denna öppna och breda allians av rörelser under ett sådant perspektiv skulle göra det möjligt att lägga tonvikt på byggandet av positiva alternativ. För mig är det självklart att denna allians utesluter reaktionära sociala rörelser, vilket manar till ett slut på vänsterns tvetydiga hållning till dessa rörelser. Är man inte tydlig där kommer sociala forum att bli ett sammelsurium från vilka inget kan förväntas. Naturligtvis främjar det dominerande systemet denna valfrihet som möjliggör att det blir känt som ”utövare av demokrati”, i själva verket en maktlös demokrati som inte kan få fram konsekventa och verksamma alternativa politiska strategier, och på detta sätt stärker systemet sin makt.

3. Jag föreslår upprättandet av en troligtvis ”informell” och ”öppen” men begränsad arbetsgrupp, för att undvika det misstag som dömde ”International Board of the World Social Forum” till maktlöshet.

Det är ingen tvekan om att en ”koordinerings” kommitté och inte alls en ”styrande” kommitté för rörelsen borde planeras (på nationell såväl som på regional och världsnivå). Men, för denna typ av kommittéer, även för enbart en koordinerande, ska de inte belägras av en överrepresentation av ibland betydelselösa NGOs med liten egentlig inverkan (men som har viktiga finansiella resurser och därför har möjlighet att offra tid för att förbereda ”show”, hellre än att föra långa och fortgående strider!!!). Man bör också börja tänka på att upprätta små initiativkommittéer för varje planerad större kampanj. Ser fram emot att höra från er.

Broderliga hälsningar
Samir Amin

Brevet publiceras i svensk översättning med författarens tillstånd.

World Social Forum rannsakas

av Hilary Wainwright

Med 155.000 deltagare från 33 länder var det femte World Social Forum, och som genomfördes i en särskilt inredd del av Maringo Park i Porto Alegre, större än någonsin tidigare, och med en större geografisk spridning. Nu utsattes WSFs framtid för en kritisk granskning. Skulle det bli sin egen karikatyr: någon form av politiskt Woodstock, Hugo Chavez som drar med sig folkmassorna istället för Mick Jagger?

Få skulle ifrågasätta att dessa globala sammankomster är inspirerande erfarenheter för de som deltar. Det var forumets bestående värde för rörelser och kampanjer som på basnivå kämpade för social rättvisa, som ifrågasattes när aktivister anlände i den tryckande värmen och fick sina 50-sidiga program från den omfattande gasklocka som omvandlats till WSF HQ. För en del organisationer var detta det fjärde eller det femte året som de spenderade kostbara resurser för att sända delegater till det fem dagar långa forumet, betalade resor och hotell och förlorade värdefull tid för lokal organisering av enskilda aktivister. ”Vi har börjat tröttna” sade Gianfranco Benzi från ledningen av den italienska fackföreningen CGIL. ”Det blir allt svårare att få folk att komma... Det framgår inte tydligt vad det resulterar i.” Eller från Sydafrika där trycket på lokala aktivister engagerade i sociala rörelser är särskilt intensivt. Dot Keet, forskare vid Alternative Information and Development Centre (AIDC) beskriver hur hon ”verkligen hade varnat om att forumet skulle förlora sitt syfte om det inte lyckades att uppnå mer korsbefruktning och gemensamma aktioner bland mångfalden deltagare. Utan detta som en källa till stöd, kunde det bli en distraktion för aktivister som kämpar för att bygga upp rörelser från grunden”.

En djupgående politisk frustration ligger bakom dessa tvivel. Den globala sociala rättviserörelsen och anti-krigsrörelsen har båda effektivt vunnit de moraliska argumenten, men ingen av de båda har haft någon proportionerlig inverkan på utövandet av politisk och ekonomisk makt. Detta var märkbart i de röksignaler som kom från World Economic Forum tvärsöver den geografiska och politiska skiljelinjen i Davos. Där var bolagseliten moraliskt på defensiven, desperata att visa att de också brydde sig om fattigdom men än så länge hårdnackat fortsätter den policy som dagligen innebär att miljoner somnar hungriga – inkluderande Brasiliens fattiga vars regering, under president Lula, (som gjorde ett kort och polemiskt framträdande vid forumet) av IMF tvingas betala skulder vilka annars skulle användas i det sociala programmet för vilket ledaren för Brasiliens arbetarparti valdes.

Hur kan styrkan av moraliska argument och rörelserna bakom dessa argument övergå till effektiva

källor av omvandlad makt? Och vilken roll kan och bör WSF ha för att uppnå detta?

Organiseringen av det femte World Social Forum – det sätt varpå forumets aktiviteter beslutades, den rumsliga och politiska relationen mellan de olika seminarierna, workshops och debatterna under forumets fem dagar, mat, avfall, forumets uppbyggnad i enlighet med de samhällsprinciper vi försöker skapa, det 35.000 manstarka ungdomsläget vid centrum av forumets lägerplats vid flodstranden visade skyttar av ansvar. De visade att organiseringen av WSF som försöker skapa en närmare, mer direkt främjande och katalytiskt relationer med kampanjrörelserna och -initiativ som är källan till forumets extraordinära energi.

Vid de första tre forumen fanns en motsägelse, ofrånkomlig kanske men slutligen försvagande om den hade fortsatt. Dess grundare hävdade att det skulle vara ett självstyrande utrymme för aktivitetspluralism som utgjorde motståndet till nyliberalism och krig. Men verkligheten var ett program dominerat av plenum organiserade av en alltmer icke-representativ om än välsyftande organisationskommitté.

Efter en lyckad erfarenhet av att påtagligt minska de officiella plenarmötena vid det fjärde forumet i Mumbai 2004, tog WSFs internationella kommitté det riskfyllda beslutet att helt och hållet ta bort det officiella programmet. Istället initierade de ett 'consulta' med alla de tidigare deltagarna i forumet och bad dem att föreslå forumets huvudteman genom att använda nyckelord för att sammanfatta deras prioriterade områden. Resultaten utgjorde basen för 11 kluster eller 'terränger' runt särskilda teman: militarism, handel och skulder, råvaror, sociala rörelser och demokrati och fler. Organisationer föreslog sedan och registrerade sina aktiviteter inom dessa terränger vilka också utgjorde deras konkreta brännpunkt till WSF.

Teorin var att grupper skulle lägga fram sina planer på WSFs websida, andra grupper skulle anmäla en överlappning eller en anknötning med deras aktivitet och det skulle vara en process av sammangående och förbindelser. Ett team av medhjälpare tillsattes för att stödja och bistå denna process. Det var ett radikalt experiment. Det skulle utgöra ett prov om verkligen kapaciteten och viljan fanns att ta sig bortom en social och politisk marknadsplats, skapa kontakter, gemensam grund och delade ansträngningar att utveckla alternativ både i vardaglig praktik och livsstilar och i policier och visioner. Med andra ord skulle det pröva om det verkligen existerade förutsättningar att föra samman mångfalden initiativ, av en självmedveten, målmedveten kraft för global förändring, en 'ny subjektivitet' – som italienarna uttrycker det; eller om WSF helt enkelt är en händelse som, på grund av dess välkomnande organisation, intressanta orter och karismatiska plattformar, attraherar en variation kampanjer och initiativ som vagt delar gemensamma värden men inget eller lite mer.

I praktiken blev den nya metoden enbart halvt implementerad – mer av egen ledning än koordinering och förenklingar. Man hade inte utvecklat de elektroniska redskapen för folk att använda websidan för förbindelser och sammangående. Och medhjälparna

var på det hela taget inte särskilt aktiva.

Som ett resultat kändes detta halvkänt och splittrat, men de flesta som jag talade med fann brytningen från det centralplanerade programmet som en verklig befrielse. "Jag kom till ett forum under det gamla systemet och satt och lyssnade i tre timmar, jag fick inte kontakt med någon annan; den här gången återvände jag hem med en anteckningsbok fylld av nya kontakter och flera grundlinjer för gemensamma aktioner" sade Camilla Lundberg, som ingick i en 20 deltagare stark svensk delegation av fackföreningsföreträdare och folkbildningsaktivister. Mina egna erfarenheter var likartade de från Terräng F om sociala rörelser och demokrati. Registreringen av självstyrda aktiviteter utgjorde ett intressant mönster av mycket likartade seminarier runt teman om 'ny politik', 'deltagardemokrati', kunskap demokrati och makt' från olika kontinenter, föreslagna av grupper vilka inte kände till varandra. Samordnaren för Terräng F samlade oss alla och efter flera möten upprättade vi ett nytt globalt nätverk av aktivistforskare som arbetade med de nya idéerna och utövandet av demokrati, politiska partier och de sociala rörelsernas innovativa makt. Mycket mer produktivt och stimulerande än att sitta och lyssna till aktningvärda föredrag arrangerade i bästa välmening av den andra kommittén som försökte gissa vad vi ville.

Det framgick tydligt att folk kom för att samtala med andra, för att överskrida kulturer, erfarenheter och projekt, för att organisera, att planera och gemensamt finna verktygen att göra sina visioner möjliga.

Önskan att förenas var stark. Folk kom på egna sätt att bygga sammanhang, genom att använda sig av organisationernas knappa konstruktion. Exempelvis fanns i varje terräng ett välskyttat tält där folk skrev ihop de förslag som kom ut från deras aktivitet på en särskilt utplacerad 'vägg'. Syftet var att upprätta ett levande minne av de fem dagarnas gemensamma arbete. Hur användbart det blir beror på hur väl de hundratals förslagen plockas ihop och presenteras på websidan.

Ville du bli matad, kunde du ta en kopia av det ganska livlösa fria bladet Terra Vista som meddelade att under dag fyra hade 19 personer – varav 18 var män – utarbetat en 'consensus' från forumet i strävan att ge sammanhang till processen. Namnen var imponerande innefattande Eduardo Galeano och Samir Amin. Det framkom, emellertid, 'uppifrån' och återspeglade inte de nya 'botten upp' metoderna för consensusbyggande som varit arbetsmetoden i tälten efter floden Guiaba. Likväl fyllde det ett ändamål, provocerade diskussioner om mer rotade sätt att både samla och ge kraftfulla uttryck åt forumets arbete.

Ingen sitter med svaret. Bevis på att folk arbetar för en lösning, att de reste till södra Brasilien inte enbart för att konsumera utan för att planera och organisera utgjorde Social Movement Assembly den sista dagen. Tält G 901 var överfullt. Representanter för olika grupper – anti-krigskampanjer; grupper som arbetar för demokratisk kontroll över vatten; kampanjer om skulder; om WTO och den världsomfattande attacken på offentliga sektorn; feministorganisationer; den väx-

ande rörelsen om klimatförändringar steg en efter en fram till mikrofonen och presenterade överenskomna åtgärdsplaner framförhandlade genom olika seminarier och kampanjsessioner under forumet: 19 mars global aktion för bortdragandet av trupper från Irak; 17 april planerade jordbruksarbetare och småbrukare att tillsammans agera mot subventioner till agrobusiness, mot genmanipulerad mat och för lokal kontroll över matproduktionen; 8 juli påtryckningar på G8-mötet i Skottland att avskrivna skulder och aktioner för införande av en global skatt på finansiella överföringar till ekonomisk utveckling; 30 oktober avslutas en global marsch med kvinnor från Sao Paulo till Burkino Faso; andra aktioner innefattar policier om demokratiskt ägande av vatten som en allmän nytta, de förändringar som behövs för att undvika ett växande klimatkaos.

Det var enbart en början, emellertid, som involverade enbart en fraktion av forumets deltagare. Men det återspeglar ett erkännande att WSF inte är den embryotiska strukturen av en ny politisk kraft utan hellre en katalysator för variationen av församlade kollektiv som bygger länkar mellan varandra. Vad denna nya 'subjektivitet' kommer att innebära är också en öppen fråga. Naturligtvis kommer den inte att vara ensam i sitt slag. De gamla organisationer av vänstern var socialistpartier, som tillhandahöll ledarskap av olika slag för en bredare arbetarklassrörelse. De sociala forumens utveckling leder till att de mer nyskapande vänsterpolitiska partierna omprövar sin roll, sin uppfattning om ledarskap och representation. De traditionella arbetarorganisationerna använder sig också av forumet för att upprätta nya allianser och utveckla ny taktik inför kapitalets globala omorganisation. Som bäst möjliggör det nya självorganiserade forumet en ömsesidig utveckling av förståelse mellan kulturer, generationer och politiska traditioner vilket är en nödvändig förutsättning för sammanhängande gemensamma aktioner. De samordnade demonstrationerna mot Irakkriget den 15 februari 2003 var det första beviset att de sociala forumen – både WSF och kontinentala forum som European Social Forum – kan agera som katalysator för en kraft större än summan av dem som besöker deras möten.

Artikeln publiceras i svensk översättning med författarens tillstånd.

Några svåra frågor om World Social Forum

av Jai Sen

Detta koncept reser några svåra frågor om World Social Forum, med syftet att få igång en debatt om det inför de världsmöten som är på gång senare denna månad. Jag ställer dessa frågor under den gemensamma förutsättningen att World Social Forum, med alla dess begränsningar, fortfarande är en betydelsefull världsinstitution, i termer av världspolitik och än mer i termer av civil politik, och att det är någonting vi behöver för att förstå och kritiskt engagera oss med som det utvecklas.

Från och med 2006 prövar WSF en helt ny erfarenhet, ett så kallat polycentriskt World Social Forum (i Bamako, Mali; i Caracas, Venezuela; och i Karachi, Pakistan). Steget att gå från forum på en plats till forum på flera platser är ett steg i utvecklandet av World Social Forum – lika betydelsefullt som när forumet hölls utanför Brasilien i Mumbai, Indien, januari 2004. Men att uttrycka denna betydelse, och bakom detta betydelsen av World Social Forum som en framväxande världsinstitution och som en institution med civil politik, är det viktigt, och kanske av inte litet intresse, att det knappast förekommer någon debatt om det polycentriska forumet varken vid enskilda möten eller som ett kollektiv. Även på WSFs officiella websida, i dess Library of Alternatives, finns enbart två artiklar och dessa två är båda på spanska, även om de tre forumen kommer att hållas i engelskspråkiga, franskspråkiga och spanskspråkiga delar av världen, och där denna spridning förmodligen var ett noggrant och avsiktligt beslut.

I jämförelse med den artikelstorm som forumet genererade under tidigare år är detta förbluffande. Vad är det som händer? Varför förekommer ingen diskussion? Har forumet gjort sitt?

Men inom denna kontext finns också ett behov att noggrant titta på och debattera särskilda specifika mönster och frågor:

■ Till en grad som är mer avgörande än att förlägga forumet i Mumbai 2004, är detta års forums val av förläggning uppenbarligen ett försök att öppna upp socialt och politiskt svängrum: I Venezuela som en uppenbar allians av antiimperialistiska folkliga krafter i Latinamerika (och nu så mycket mer, med valet av Morales i Bolivia och hans besök i Venezuela och Hugo Chávez); och i Pakistan, ännu formellt en diktatur, med armén och en general med fast kontroll (åtminstone över statsmakten). Vad har World Social Forums ledarskap velat uppnå genom att göra detta genom att välja dessa förläggningar för detta betydelsefulla experiment? Och vad kan bli det verkliga möjliga resultatet av dessa händelser, i deras respektive länder och regioner?

■ Även om det har varit tidigare år då mer än ett "World Social Forum"-möte har genomförts under samma år (om vi tar med inte bara de så kallade "världs"-mötena utan också så kallade "regionala" möten, såsom European Social Forum och Asian Social Forum, och också de tematiska mötena, såsom det som genomfördes i Colombia 2003), är detta första gången när ett specifikt och förmodat strategiskt beslut togs att hålla ett polycentriskt världsmöte i form av flera möten samtidigt, spridda över världen. Ett beaktande var logistiskt och menade att fler människor över världen därmed har tillgänglighet till forumet (då det genomförs närmare alla i världen); ett annat beaktande var, kanske, att få en ännu större och mer spridd kraft, över världen. Denna senare dröm har spolierats en del genom nödvändigheten att senarelägga forumet i Karachi (på grund av följderna av jordbävningen), men konceptet kvarstår. Men för att detta ska ske kommer detta att förmodligen förutsätta någon grad av koordinering mellan Forum som genomförs som under samma tid, för ökad samverkan mot en mer global försäkran om civil makt; och som ett minimum, någon medvetenhet att de andra också sker (i det närmaste) samtidigt. Så vi måste ställa oss åtminstone följande frågor / utvärdera forum utifrån åtminstone dessa villkor: Hjälper Forumet i år verkligen många fler människor att kunna delta i World Social Forum? Vilka vägar finns det för denna samverkan att utföras? Och kommer den polycentriska utformningen i praktiken att skapa en större kraft än det enda världsmötet?

■ Mer specifikt, och oaktat de ibland skarpa och även bittra diskussionerna om hur Brasiliens Arbetarparti har påverkat World Social Forums uppkomst och politik som idé, och också om den dominerande påverkan av politiska partier i kontinentala/regionala Forum (i detta fall SWP Socialist Workers Party i London på European Social Forum i november 2004, och i en något mindre omfattning, kommunistpartierna när det gäller World Social Forum i Mumbai) och allt detta trots det faktum att WSFs stadgar särskilt förbjuder politiska partier i Forumet – mycket liten diskussion sker om det faktum att Forumet i Caracas i realiteten verkar sponsras av Hugo Chávez och hans regering och kommer att helt domineras av dem, och där Forumet i Caracas helt tydligt kommer att användas av honom som en plattform och ett sätt att öka hans förståelse för Forumet. Å andra sidan föreslår en del rapporter att hans politiska utövande försvagar oberoende sociala rörelser i landet och en ståndpunkt är att World Social Forums genomförande i Caracas höljer en sådan politik i dunkel. Istället för att bestrida detta tycks WSFs ledare nära nog lovsjunga denna djupgående självmotsägelse som Forumets verkliga själ (och på ett försiktigt nedtonat sätt, vilket gör det lätt att vara cynisk) – därför, måste man förmoda, att de tror att 'Chávez är på vår sida'. Men vilka är 'sidorna' i detta spel, bland dessa politiker? Och vem är på vems sida?

Detta är allvarliga frågor. Det räcker inte att enbart oskyldigt 'resa och medverka' i World Social Forum, och sedan tänka eller känna att du förrätt någon när du är där (eller faktiskt, även om du inte reser, därför att allt detta har skett i vårt namn som så kallat 'civilt samhälle', både lokalt och globalt). Kortfattat: Anser du att Forumet bör och kan organiseras av politiska partier och av regeringar. Om Chávez i Venezuela, varför inte Musharraf i Pakistan?

På ett sätt, vad som tycks ske är en form av smygande kupp inom Forumet; i grova drag av gammal politik över ny politik. Även om det är så att du håller med eller sympatiserar med Hugo Chávez, eller Lula, eller CPI(M) i Indien, om de kan ta över Forumet i sina respektive sammanhang, varför skulle inte andra partier och politiker göra så i andra sammanhang? Eller är det verkligen till sist bara en fråga om vänster och höger (där vänster är höger, och höger är fel) – och att den alternativa makten och inflytandet som så många har sagt att civila rörelser kan utöva är, i denna slutliga analys, inte relevant? Eller har du något ytterligare att lyfta fram, om vad som händer? Om så, låt oss samtala om detta.

Det finns inte mycket tid. Låt oss därför använda denna tid, så bra och så genomträngande vi kan, för att förstå vad som sker, vilka riskerna är, och vad det troliga resultatet blir.

Artikeln publiceras i svensk översättning med författarens tillstånd.

Om de medverkande författarna

Samir Amin kommer från Egypten, är professor i national-ekonomi och drivande i forskarnätverket *Forum du Tiers Monde* i Dakar, Senegal (www.forumtiersmonde.net). Han har skrivit en mångfald böcker om Tredje världen och klyftan mellan Nord och Syd. Flera av hans böcker finns i svensk utgåva.

Hilery Wainwright är redaktör för *red pepper* (www.redpepper.org.uk), en obroende tidning för nyheter, debatt och kultur för vänstern. Hon är research director för projektet New political thinking vid Transnational Institute i Amsterdam (www.tni.org). Hennes senaste bok heter "Reclaim the State, Experiments in Popular Democracy" (Verso förlag).

Jai Sen har tidigare arbetat som arkitekt och stadsplanerare. Han har också forskat om folkliga rörelser i Indien. Hans senaste arbeten har handlat om folkliga rörelsernas internationalisering och globalisering, om politisk kultur, och om begreppet "open space". Jai Sen är en av redaktörerna för boken "World Social Forum: Challenging Empires", utgiven av Viveka Foundation (se bokpresentation på nästa sida).

Intressant bok om World Social Forums utveckling

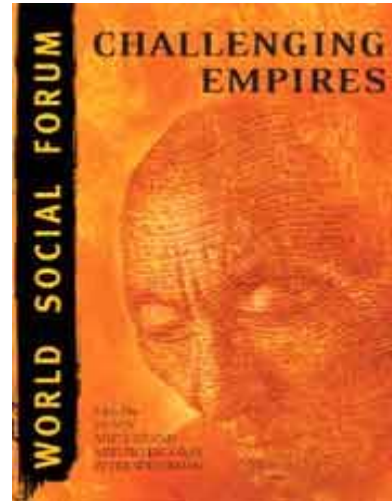
World Social Forum: Challenging Empires

The Viveka Foundation
25C DDA Flats, Shahpurjat,
New Delhi 110049, India
E-post: India@viveka foundation.org

World Social Forum har som fenomen funnits sedan 2001 och uppstod som ett folkligt alternativ till den ekonomiska elitens samling i Davos i Schweiz. De båda mötena sker vid samma tid på året. De årliga mötena i Davos enar onekligen makteliten i gemensamma strävanden inom den globaliserade världen. Hur är det då med World Social Forum bakom fasaden med slagord som "En annan värld är möjlig"? Besökare ger en tve tydlig bild, från stort och hoppingivande till spretigt och splittrat och mer en form av progressiv karneval än utformandet av gemensamma strategier för påverkan. Det fjärde World Social Forum som genomfördes i den indiska staden Mumbai 2004 (mot traditionellt Porto Alegre i Brasilien) resulterade i antologin *Challenging Empires*, vilken delvis försöker lyfta fram den politiska och strategiska debatten.

Boken (som omfattar 400 sidor) är indelad i fem sektioner. Varje sektion består av ett antal skrivna bidrag blandade med olika relevanta dokument. Den första sektionen tar upp den begreppsmässiga, ideologiska och historiska bakgrunden ur vilken de sociala forumen uppstod och legitimerar att de fortsätter. Här finner vi kända medverkande skribenter som Samir Amin, Walden Bello, Arundhati Roy och Peter Waterman. Utgångspunkterna är skilda mellan författarna; socialistiska, anarkistiska, feministiska, litterära etc. Här jämförs forumet bl a med den roll som den Alliansfria rörelsen en gång spelade. En något förenklad jämförelse då Alliansfria rörelsen består av stater medan WSF består av en brokig (om än stor) samling organisationer och individer, men ger en antydan vilken roll man skulle vilja se forumet ha.

Bokens andra sektion är dagboksanteckningar från medverkande. Också här framträder den splittring som utmärks av forumets mångfald. Här jämför några av de deltagande nuvarande forum med tidigare forum utifrån förväntningar och förhoppningar. Den tredje sektionen tar upp kritiska aspekter på forumet, där de alternativa riktningarna är om World Social Forum ska vara en arena eller en aktör. I en intervju i denna sektion konstaterar Susan George från

Transnational Institute att det första forumet (2001) handlade om att analysera världssituationen. Under det andra forumet (2002) var det tänkt att konkreta förslag skulle utformas. Även om det inte blivit så är hon motståndare till varje form av centralisering, "jag tycker vi ska koncentrera oss på strategier inom varje område vi anser är viktigast och det område vi kan mest om". Den fjärde sektionen behandlar forumet i Indien. Här får man en bra inblick i forumets uppbyggnad och omfattning. Indien är ett land med många folkliga rörelser vilka satte en tydlig profil på mötet i Mumbai. Här finns intressanta beskrivningar av arbetsprocessen inför mötet till konkreta reflektioner över lokala sociala fora. Så den femte sektionen som blickar framåt och samlar några strategiska visioner om forumets roll, återigen flera skribenter med olika utgångspunkter. Boken innehåller många läsvärda artiklar och ger en bra blick över de sociala rörelser som medverkat vid forumen. Boken visar också på den stora klyfta som delar de medverkande rörelserna; ska forumet vara en årlig samlingsplats för sociala rörelser med liten påverkan eller ska man organisera om forumet för att kunna agera mer gemensamt globalt. Boken ger inget svar på detta men visar med stor tydlighet på klyftans omfattning. Hur det nu än går med denna fråga tyder allt på att World Social Forum har kommit för att stanna, oavsett om forumet har någon reell påverkan eller inte.